

Serie: Klauwaandoeningen

Eind 2013 loopt het driejarige project 'Grip op klauwen' ten einde. Daarop vooruitlopend belicht Veeteelt in vijf maanden tijd de vijf belangrijkste klauwaandoeningen. En wat is er binnen het project gedaan om verbetering te realiseren?

Deel 1: **Stinkpoot**

Deel 2: **Zoolbloeding**

Deel 3: **Zoolzweer**

Deel 4: **Mortellaro**

Deel 5: **Wittelijndefect**

Stef van Roessel: 'Van alle klauwaandoeningen is stinkpoot het makkelijkst terug te dringen'

Stinkpoot geeft vervolgproublemen

Stinkpoot lijkt geen zichtbaar effect te hebben op de melkgift, maar het is wel een voorloper van andere klauwaandoeningen. Door de juiste maatregelen behaalde een groep veehouders binnen het project 'Grip op klauwen' een flinke reductie van stinkpoot.

tekst **Florus Pellikaan**

Stingkpoot en mortellaro worden in de praktijk nogal eens door elkaar gehaald. Het zijn tenslotte allebei infectieuze aandoeningen die zichtbaar schade aanrichten in het balgebied van de klauwen. Klauwverzorger bij AB Brabant Marcel de Kok maakt daarom bij het begin van de serie over klauwaandoeningen eerst het verschil tussen stinkpoot en mortellaro duidelijk. 'Stinkpoot handhaaft zich op en in het hoorn van de klauwen en mortellaro zit alleen op de huid. Daarnaast is mortellaro echt pijnlijk en stinkpoot niet. Stinkpoot heeft ook niet direct een daling van de melkgift tot gevolg en heeft geen zichtbaar effect op het welzijn van het dier.' Met deze beschrijving zou het beeld kunnen ontstaan dat stinkpoot eigenlijk zo

erg niet is. Marcel de Kok haast zich om die conclusie te ontzenuwen. 'Stinkpoot is een voorloper van veel andere aandoeningen. Doordat het een defect aan het hoorn is, gaat er een seintje naar de hersenen voor extra hoorn groei. De bacterie die stinkpoot veroorzaakt, vreet vervolgens groeven in het overmatige hoorn, waardoor de kans op zoolzweren en tussenklauwontsteking groter wordt.'

Hygiëne op nummer 1

Vanwege het risico op vervolgproublemen is stinkpoot ook een van de aandoeningen die de aandacht heeft in het project 'Grip op klauwen'. Het driejarige project dat eind 2013 afloopt, heeft als belangrijkste doelstelling om op vijftig pilotbedrijven dertig procent verbetering van de

been- en klauwgezondheid te realiseren. Tien Noord-Brabantse melkveebedrijven die klant zijn van Diergeneeskundig Centrum Oosterwijk, vormen een deelgroep binnen het project. Alhoewel de eindmeting van het project pas dit najaar wordt uitgevoerd, lijkt het aantal gevallen van stinkpoot substantieel te zijn afgenomen. 'Van alle aandoeningen is stinkpoot het makkelijkst terug te dringen', vertelt Stef van Roessel, dierenarts bij Diergeneeskundig Centrum Oosterwijk. 'Dat komt doordat stinkpoot een duidelijke relatie heeft met het milieu. Hoe meer mest op de vloer of in de box en hoe vochtiger het klimaat, hoe meer stinkpoot voorkomt.'

Marcel van den Tillaart, specialist rundveehouderij bij Agrifirm en net als De

Arjan van der Sanden: 'Score 3 voor stinkpoot is score 1 geworden'

De reden dat Arjan van der Sanden zich begin 2011 opgaf als deelnemer van het project 'Grip op klauwen' is net zo eenvoudig als duidelijk. 'We hadden al lange tijd veel klauwproblemen en tevergeefs al veel geprobeerd om er vanaf te komen.'

Van der Sanden melkt in Moergestel honderd koeien in een oudere stal met een dichte vloer. 'Hierdoor hebben we relatief veel mest op de vloer, waardoor we altijd al veel klauwproblemen hadden. De problemen werden groter na het plaatsen van nieuwe boxen en een rubberen mat als boxbedekking. De koeien bleven te veel staan en kregen klauwproblemen zoals stinkpoot en zoolzweren.' Meer bekappen of vaker een voetbad plaatsen, bood geen oplossing, want Van der Sanden had die maatregelen al genomen. 'Maar door deelname aan het project werden alle adviseurs in het doel van minder klauwaandoeningen betrokken.

Wat anders oppervlakkige gesprekken waren, werd nu doelgerichter', blik Van der Sanden terug. De veevoeradviseur kwam uiteindelijk met het voorstel om de boxen aan te pakken. 'We draaien nu een jaar met dikke fractie van mest in de box en een nieuwe boxafstelling en we zien dat de koeien veel meer liggen en minder problemen hebben. Met de dichte vloer zullen de aandoeningen nooit helemaal verdwijnen, maar veel scores 3 van ernstige stinkpoot zijn een score 1 van lichte stinkpoot geworden', vertelt Van der Sanden. 'Vroeger moesten we wekelijks drie koeien bekappen, nu zijn het er sinds mei nog maar vijf in totaal.'

Kok en Van Roessel betrokken bij de Brabantse deelgroep binnen het project, vult aan: 'Bij jongvee dat de hele zomer buiten loopt, zie je ook nooit stinkpoot. In de rij met belangrijkste preventie- en behandelmaatregelen voor stinkpoot staat hygiëne duidelijk op nummer één.' Na hygiëne is een volgende effectieve maatregel tegen stinkpoot het regelmatig bekappen. 'Het overmatige hoorn moet je wegsnijden, zodat vervolgaandoeningen niet optreden. Het klinkt simpel, maar het is heel effectief', stelt De Kok. Bij de vraag hoe vaak veehouders moeten klauwverzorgen, kijken de

specialisten elkaar kort aan. 'Er zijn meerdere manieren en strategieën, maar laten we stellen dat de basis is: ieder jaar elke koe twee keer bekappen. Vanaf dat uitgangspunt is het maatwerk en moeten de erfbetreders bepalen of de frequentie van bekappen omhoog moet of naar beneden kan', stelt Van Roessel.

Eerst bekappen, dan voetbad

Na het wegsnijden van het overtollige hoorn komt de volgende maatregel tegen stinkpoot in beeld en dat is het plaatsen van voetbaden. 'Een voetbad is vooral effectief als stinkpoot in het be-

ginstadium is of als eerst het overtollige hoorn goed is weggesneden. Een ernstige vorm van stinkpoot genees je niet met alleen een voetbad, bekappen is dan onvermijdelijk', stelt De Kok.

Voor voetbaden zijn veel middelen in omloop, maar de betrokkenen zijn het erover eens dat formaline het beste tegen stinkpoot werkt. 'Er zijn veel onduidelijkheden over een mogelijk verbod van formaline, maar het mag nog steeds gebruikt worden. Vanwege de schadelijkheid van formaline voor de gezondheid van de veehouder moet hij er wel voorzichtig mee omgaan', aldus Stef van Roessel. De Kok adviseert om in samenspraak met de eigen klauwverzorger vast te stellen hoe vaak een voetbad gebruikt moet worden.

De Kok wijst wel nadrukkelijk op de vereiste afmetingen van het voetbad: 2,5 meter lang en minstens een vloeistofniveau van 15 centimeter. 'Deze afmetingen helpen ook weer bij het bepalen van de juiste concentratie. Van de normale handelsoplossing formaline is dat drie tot vijf procent van de totale hoeveelheid vloeistof', vertelt Van den Tillaart. 'Ook moet een voetbad een ontsmettingsbad zijn en geen besmettingsbad worden.' Marcel de Kok adviseert daarom om koeien maximaal twee keer door het voetbad te laten gaan en het daarna schoon te maken en weg te halen.

Goede weerstand

Terug naar preventie, die door de deskundigen als meest belangrijke maatregel wordt genoemd. 'De balans tussen infectiedruk en weerstand is soms positief voor weerstand omdat in gelijke omstandigheden binnen of tussen bedrijven niet elke koe stinkpoot krijgt. Stinkpoot is een infectieuze aandoening en daarom heeft weerstand invloed op het voorkomen', stelt Van Roessel.

Volgens Van den Tillaart is een uitgebalanceerd rantsoen met voldoende structuur en niet te veel snelheid daarom belangrijk. 'Zeker omdat de verteerbaarheid van veel gewassen toeneemt, is voldoende effectieve structuur een zorg. Het is nodig voor een goede penswerking en dat heeft een positieve invloed op de weerstand van de koe. Pas als dit in orde is, kun je finetunen met mineralen als koper en zink.'

Met name in de gezamenlijke aanpak van veehouder en erfbetreders na het in kaart brengen van de klauwaandoeningen via Digiklauw zien de deskundigen meerwaarde. Meer daarover in het vervolg van de serie. |